

Nr 300.

Av herr **Wistrand m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående socialstyrelsens organisation m. m.*

Förevarande proposition om socialstyrelsens omorganisation m. m. är i huvudsak grundad på ett av särskild sakkunnig utarbetat förslag. Detta blev emellertid vid framläggandet föremål för en allvarlig kritik från flertalet myndigheter och organisationer, som hade att yttra sig i ämnet. Särskilt riktade man sig mot tvenne för organisationsplanen grundläggande punkter, nämligen borttagandet av ämbetsverkets första byrå samt överflyttandet av den andra byrån till riksförsäkringsanstalten. Åtskilliga av sakkunnigförslagets brister hava visserligen undanröjts i propositionen, men denna accepterar dock förslagets nyssberörda huvudpunkter.

Den första byråns arbetsområde omfattar för närvarande *dels* främlingsärenden, *dels* alkoholistvårdsärenden, *dels* ärenden rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare (arbetsavtal, kollektivavtal, organisationsväsen, medling och skiljedom i arbetstvister o. dyl.) samt *dels* diverse sociala ärenden.

I propositionen föreslås nu att, i samband med antagandet av en ny främlingslag, för hithörande ärenden skall upprättas en särskild byrå. Vidare skulle alkoholistvårdsärendena tillföras den från socialdepartementet överflyttade fattigvårds- och barnavårdsbyrån. Ärendena rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare skulle *dels* ombesörjas av den till en särskild avdelning inom ämbetsverket förändrade förlikningsmannaexpeditionen, *dels* av lagbyrån, som därjämte skulle övertaga gruppen diverse sociala ärenden.

Främlingsärendenas mängd och vikt motivera otvivelaktigt, därest de centraliseras hos socialstyrelsen, att för dem upprättas en särskild byrå. Mot den i den framlagda propositionen om främlingslag föreslagna centraliseringen synes intet vara att erinra, men med hänsyn till andra delar av propositionen ha vi i samtidigt härmed avgiven motion yrkat avslag på densamma. Skulle detta vårt yrkande godkännas, lära tillräckliga skäl saknas för att nu upprätta en särskild byrå inom socialstyrelsen; de personalförslärkningar, som kunna vara omedelbart behövliga, torde i stället få tillföras den nuvarande byrån.

Det kan vidare sättas i fråga, huruvida det är lämpligt att till fattigvårds- och barnavårdsbyrån överföra alkoholistvårdsärendena, vilka förete en stark tendens till ökning samt kräva mycken omtanke. Därest chefen för denna byrå nämligen skall även i fortsättningen använda en stor del av sin tid till den betydelsefulla inspektionsverksamhet, som tillhör byrån,

så torde det knappast låta sig göra att, såsom nu föreslås, utvidga hans verksamhetsområde. Detta måste nämligen redan nu — särskilt med hänsyn till skyddshemsreformen samt de starka kraven på en mera aktiv barnavårdspolitik — anses vara mycket omfattande och ställa stora anspråk på ledningens initiativ.

Av tivelaktigt värde synes också förslaget att till en byrå, vars chef skulle utses på grund av juridisk kompetens, förlägga mängden av diverse sociala ärenden samt vissa »arbetarfrågor», vilka ärenden varit de centrala i första byråns hittillsvarande verksamhet. Av socialstyrelsen väntar man sig ju mindre en behandling ur rent juridisk än ur allmänt socialpolitiska synpunkter.

Den spillra av den första byrån, som propositionen bibehåller, avdelningen för frågor rörande förlikning och skiljedom i arbetstvister m. m. blir uppenbarligen allt för svagt utrustad (1 tjänsteman, som för övrigt i stor utsträckning skall biträda vid förlikningssammanträden) för att kunna bevaka och behandla de ömtåliga och betydelsefulla ärenden, som gälla förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, avtalsväsen m. m.

Denna brist i socialstyrelsens utrustning blir så mycket mer påfallande, som med arbetarskyddsbyråns och yrkesinspektionens bortflyttning ämbetsverket skulle berövas stödet av de på olika arbetsområden erfarna centrala och lokala tjänstemän, som handhava de första byråns område närliggande ärendena om skydd mot olycksfall och ohälsa i arbetet, kvinnors och minderårigas arbete, välfärdsanordningar för arbetare, arbetstid och semester o. dyl.

Det synes självklart, att ett genomförande av de nu berörda förändringarna skulle på ett genomgripande sätt påverka socialstyrelsens karaktär och ställning. Ämbetsverket skulle icke längre kunna fungera som det centrala organet för »arbetarfrågor» och sociala ärenden i allmänhet. Det är därför också fullt konsekvent, när i propositionen borttagas icke blott den allmänna sektionen av sociala rådet utan även de båda socialfullmäktige.

Huru olika ståndpunkterna än kunna vara beträffande de aktuella socialpolitiska frågorna och utvecklingslinjerna, så måste alla vara eniga om deras synnerliga betydelse och om vikten av deras omsorgsfulla behandling. Socialstyrelsen har obestridligen genom sina utredningar och granskningar lämnat värdefulla bidrag till klarläggandet av de faktiska förhållandena och till bedömandet av olika uppslag och förslag. Genomförandet av den nu föreliggande organisationsplanen måste oundvikligen starkt förminska ämbetsverkets förutsättningar för att fylla dessa uppgifter. Det är därför angeläget, att frågan om socialstyrelsens organisation underkastas en förnyad prövning med syfte att bevara dess ställning såsom centralorgan för särskilt arbetar- och arbetsmarknadsfrågor.

Några betänkligheter mot en sådan ytterligare undersökning synas så

mycket mindre motiverade, som i varje fall arbetarskyddsbyråns organisation måste ytterligare prövas. Departementschefen har nämligen ansett, att frågan härom bör uppskjutas i avvaktan på dels resultaten av den nu pågående utredningen om ett statens socialmedicinska institut, dels en omedelbart förestående undersökning rörande yrkesinspektionens effektivisering och arbetarskyddsbyråns personalutrustning.

Vi hemställa,

att de i det föregående angivna synpunkterna måtte vinna beaktande vid Riksdagens behandling av de i prop. nr 266 framställda förslagen.

Karl Wistrand.

Eilif Sylwan.

N. W. Hörstadius.
